

02120). Și pentru că am ajuns la muzica corală să menționăm setul de discuri (ST-EXE 02121, 02122, 02123, 02124, 02125) dedicat cîntecului patriotic, ca, de altfel și cele două discuri purtînd genericul „Mesaj de pace din Carpați“ (ST-EXE 02101, 02102). „Formații corale feroviare“ (ST-EXE 02127) și „Cîntec drag“ (ST-EXE 02128) sînt, de asemenea, discuri pe care Electrecordul le oferă iubitorilor muzicii corale. În continuare vom trece în revistă repertoriul discurilor de muzică ușoară lansate în perioada la care ne referim : „Melodii '82“ (ST-EDE 02137, 02138, 02139, 02140), „Cîntecul nostru“ — un disc avîndu-i ca interpreți pe Dorina Drăghici și Nicu Stoescu (ST-EDE 02141), „Iubesc tangoul“ (ST-EDE 02142), „Speranță și vis“ — cantautor Mihai Constantinescu (ST-EDE 02148), cărora li se alătură „Happy harmonica“ — un disc cu muzică de divertisment interpretată la acordeon de Nicolae Florian (ST-EDE 02147). În sfîrșit, muzica populară este prezentă într-un număr important de înregistrări. Seria discurilor destinate folclorului naționalităților conlocuitoare este continuată printr-un L.P. cu muzică populară de dans maghiară (ST-EPE 02168). Un cuvînt favorabil pentru inițiativa Electrecordului de a restaura comorile folclorului muzical românesc cel mai autentic, inițiativă care se confundă, în ultimă instanță cu un necesar act de teaurizare. O nouă concretizare a acestui demers este discul dedicat tarafului tradițional din Bucovina (ST-EPE 0264).

Liviu DĂNCEANU

DE PESTE HOTARE

40 de ani de creație muzicală socialistă

Diversitatea de genuri, numărul mare de autori, fondul remarcabil de resurse muzicale, amplitudinea tematică, legătura cu ascultătorii realizată pe căi diferite, dar în principiu adusă invariabil la zi și posibilitățile crescînde de receptare ale aceluiași public, acestea sînt trăsături de bază ale culturii muzicale bulgare contemporane. Și toate acestea se fac remarcate încă de la început. La cîteva zile doar de la victoria asupra fascismului, începe să cunoască înflorirea un nou gen muzical în muzica bulgară, cîntecul de masă, iar genuri foarte puțin abordate pînă atunci — oratoriul, cantata, se fac remarcate în practica muzicală ; chiar și în cadrul unui gen bine determinat încep să se afirme cu forță creatoare compozitorii ; în concerte instrumentale care au cunoscut o mare dezvoltare sau în concerte pentru diferite instrumente ; dar tot în acest timp apar și genuri noi, cum sînt simfonia concertantă, concertul pentru orchestră și altele. Iar cîntecul de masă, prin esența sa creația cea mai democratică a eliberării, s-a dezvoltat, de la marșul de luptă inițial, în direcții diferite : a devenit cîntec liric, al țărănimii, umoristic... Totodată și sub aspect tehnic și structural — după

elementele sau principiile de constituire — se poate distinge o poartă larg deschisă spre noi și interesante fenomene în muzica contemporană (de exemplu simfonismul cameral sau interacțiunea între forme și genuri).

Dar ceea ce a caracterizat în cea mai mare măsură creația în primii ani ai eliberării, lăsîndu-și amprenta sa trainică a fost conținutul eroic, de luptă. Acesta a fost o necesitate a timpului, care s-a impus compozitorilor la cererea marelui conducător al maselor, care a fost Gheorghi Dimitrov : „reflectarea în noile creații muzicale a luptei eroice a maselor împotriva fascismului înainte de 9 septembrie precum și a avîntului creator din timpurile noastre în toate domeniile vieții“.

Nu se poate spune că înainte de revoluția socială trecutul eroic sau unele momente deosebite de luptă, care cu greu au trecut dincolo de cenzură, nu au marcat imaginația creatoare a muzicianului bulgar. Dar după 9 septembrie 1944 noile condiții — noile cerințe ale timpului — au determinat un avînt bărbătesc, un adînc respect pentru cei care și-au jertfit viața pentru libertate. Iar viața de zi cu zi care exalta tradițiile revoluționare, consolidate prin soarta istorică a poporului bulgar, au determinat o tematică eroică, inspirată din actualitate. Ea a stăpînit conștiința creatoare a multor autori și, spre deosebire de metoda ușor cronicărească de pînă atunci, precum și de cea a începuturilor populare epice, ea a devenit acum un element dramatic activ. Iar limitele începuturilor de luptă revoluționară s-au lărgit : creatorii s-au inspirat din epopeea națională din aprilie 1876 împotriva jugului otoman și s-au avîntat și mai adînc în secole, pretutindeni unde strălucesc paginile de fapte vitejești.

Alt fapt de mare importanță care a influențat creația muzicală în primii ani de după revoluție a fost marele acces, pentru prima dată în istoria poporului bulgar, atît de categoric și nemijlocit al maselor largi populare la valorile artistice. De aici decurge și necesitatea accesibilității la mijloacele muzicale de exprimare, care accesibilitate nu se teme să accepte tradițiile din vremuri vechi, acele tradiții care să poată să contribuie integral la o muzică națională în conținut și socială în orientare. Cunoscută deja, de la primii pași ai artei profesionale de compoziție, apropierea de schemele existente, de formele și mijloacele de expresie și îmbinată cu noua tematică. Influența experienței acumulate în muzică în lumea întreagă s-a exercitat uneori cu multă măiestrie, în stilul național muzical bulgar.

Stil care de mult timp devenise flacăra luptei național-democratice, iar după marea cotitură din viața socială, s-a impus cu adevărată demnitate.

Într-un astfel de moment reprezentativ pentru eroismul poporului bulgar și al omului în general s-a constituit și prima operă bulgară, care a fost prezentată pe scenă după 9 septembrie 1944, Momentul de Liubomir Pipkov, începută în condițiile luptei antifasciste și terminată în ajunul victoriei. Distingem aici legitățile esteticii de după revoluție, prin ideea eroului pozitiv, impusă cu deosebită claritate și prin concluzia optimistă a tragediei. Jaloanele

orientării eroice se pot urmări mai departe la nu numai un singur reprezentant remarcabil al creației bulgare componistice: Petko Stoianov, Pancio Vladigherov, Filip Kutev, Marin Goleminov, Veselin Stoianov, Alexandăr Raicev și puțin mai târziu Constantin Iliev, Vasil Kazangiev, Tvetan Tvetanov, Dimităr Hristov și mulți alții. Majoritatea acestor realizări au fost orientate adesea spre simfonismul programatic și spre genul vocal-simfonic. Odată cu aceasta eroismul conviețuiește cu lirismul, dramatismul și optimismul în fața vieții avântate. Dar aveau să urmeze și schimbări, care au dus la mari tensiuni, spre o mare amploare emoțională și la lărgirea orizontului în perceperea realității. Dar și în anii noi, mai tensionați, mai complecși sub aspect muzical, care au urmat, eroismul și romantismul revoluționar și-au menținut puterea lor de influență. O experiență valoroasă s-a acumulat în prima perioadă, perioada de început care se poate numi „deceniul cîntecului de mase”, datorită influenței unui astfel de tip de intonații asupra unei mari părți a creației, precum și asupra genurilor mari.

Pe de altă parte, în mersul său impetuos spre dezvoltare, muzica bulgară se apropia de noi fărâmurii, deoarece în viață au avut loc prefaceri și deoarece cultura publicului, gustul și cerințele acestuia nu puteau rămîne la același nivel. Lărgirea perspectivelor creației muzicale bulgare a fost rezultat al depășirii dogmatismului: tot ceea ce s-a creat nou în muzica Republicii Populare Bulgaria s-a adaptat la o sursă binefăcătoare în viața socială, care adesea a fost numită în mod figurat „vîntul din aprilie”. Memorabila plenară a C.C. al P.C.B. din aprilie 1956 a pus capăt încălcării normelor leniniste în viața de partid. Ea a jucat un rol înnoitor și în artă și continuă să joace mai departe și azi. Orizonturi nebănuite li s-au deschis creatorilor, tineri care abia se formează cit și celor nu foarte tineri. Arta muzicală a început să înflorească pe un drum drept, plin de contradicții, dar ea rămîne pretutindeni activă, prezentă. S-au ivit, desigur și pericole — nu a trecut neobservat neprincipialul „modernism” de dragul modernismului, lauda fără de critică a neobișnuitului, a supraoriginalului, a nemaipomenitului, ceea ce a adus pericolul stimulării creației formale, gratuite. Un neajuns al acestei libertăți afirmate în experiment a fost îndepărtarea și chiar desprinderea de mase. Și, desigur, dezvoltarea a negat această tendință, care ar fi sufocat continuitatea trecutului, legătura cu tradițiile. Interesul renăscut pentru folclorul — ecoul metodei creatoare în condițiile actuale pe care l-au anunțat cu înțelepciune pionierii artei muzicale profesionale bulgare, la sfîrșitul secolului trecut și începutul acestui secol — vorbește chiar el despre dimensiunile grandioase în care s-a dezvoltat în zilele noastre creația muzicală bulgară.

Culori diferit asociate înfrumusețează grădina bogată a culturii muzicale socialiste a noii Bulgariei. Noile valori create de geniul popular și moștenirea creației unor remarcabili compozitori bulgari din trecutul îndepărtat și mai puțin îndepărtat, acestea sînt două surse de bază ale strălucirii și vitalității celor mai frumoase lucrări ale muzicii bulgare con-

temporane, care s-a încununat cu succese deosebite în cei 40 de ani care au trecut. Totodată în decursul celor patru decenii arta muzicală a Bulgariei socialiste a preluat tot ce a fost mai bun în cultura muzicală internațională, de la marile cuceriri ale țării sovietice și ale celorlalte popoare care au pornit pe drumul înnoirii multilaterale; s-a creat o adevărată unitate dialectică național-internațională. Dezvoltarea culturii muzicale nu a avut loc, firește, fără lupte, fără contradicții. Nu are loc nici astăzi. Problemele nu sînt puține în timpul nostru, în genul muzicii ușoare, spre exemplu sau probleme ale genului muzicii ambientale, căreia recent i-a fost dedicată plenara specială a Comitetului Culturii. Îmbucurătoare este marea bogăție creatoare a compozitorilor bulgari contemporani, reprezentînd generații diferite. Și gîndul ne duce la concluzii optimiste, care ne fac să ne gîndim la anii rodnici de căutare și descoperire a celei mai bune căi pentru a crea o muzică de mare valoare de idei și artistică. Arta muzicală bulgară contemporană răspunde și la sarcinile puse insistent astăzi în fața întregii noastre societăți privind calitatea producției, care și-au găsit exprimare în activitatea și în hotărîrile Conferinței naționale a Partidului din martie a.c., în programul ei pe termen lung și în deviza ei conducătoare: „Calitate înaltă în tot și oriunde”.

Realizările creației componistice bulgare, perspectivele dezvăluite ei dau naștere unor gînduri în concordanță cu atmosfera sărbătorească a zilelor aniversării a patruzeci de ani de la constituirea patriei socialiste.

Ivan VEZNEV
Redactor șef adjunct la revista
„Bilgarska Muzika”

Prezențe românești

Concertul pentru flaut, violă și orchestră de Liana Alexandra a fost executat în primă audiție în Statele Unite ale Americii în cadrul concertelor de muzică contemporană organizate de Universitatea din Michigan și avîndu-i ca soliști pe Jennifer Keeney — flaut și pe Karie Prescott — violă. Conducerea muzicală — Carl St. Clair.

★

În cadrul Cursurilor de vară de Muzică Nouă de la Darmstadt ediția 1984 au fost prezentate în concerte și audiții colective lucrări de Myriam Marbe, Ștefan Niculescu, Anatol Vieru, Liana Alexandra, Carmen Cărneci, Șorin Lerescu, Doina Nemțeanu-Rotaru, Ulpîu Vlad și Serban Nichifor. A participat cvintetul de suflători *Concordia* din București și violistul Ștefan Gheorghiu. Prezența artiștilor români a suscitat un deosebit interes.

★

Lucrarea *Oratio II* de Călin Ioachimescu a fost distinsă cu *Kranichsteiner Musikpreis* în cadrul acelorași Cursuri de vară. Este primul premiu obținut de un compozitor român în edițiile acestei prestigioase manifestări internaționale.